

ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΚΟΡΚΗ

ΕΙΚΟΣΙΕΞΗ ΚΑΙ ΜΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ

-2-

«Χμ — ναι, δὲν εἶναι αὐτὰ γιὰ σᾶς», ἔκανε ὁ Στρατιώτης μὲ περηφάνεια, κοιτάζοντάς τους ξεστασιακά. «Δὲν εἶναι πολλὴ προκοπὴ μαζί σας... δὲν ἔχετε τὴν προεπιβεβλημένη κορμοστασιά, τὸ παρουσιαστικό, νὰ ποῦμε. Οἱ γυναῖκες ἀγαποῦνε μαθὲς τὴ λεβεντιά τοῦ ἀνθρώπου, θένε πρῶτα ἀπ' ὅλα ἓνα καλοδεμένο κορμί... ὅλα καθὼς πρέπει! καὶ προπάντων σέβονται τὴ δύναμη... τὰ γερά μπράτσα... νά!»

Ὁ στρατιώτικὸς ἔβγαλε τὸ δεξὶ του χέρι ἀπὸ τὴν τσέπη, σήκωσε ψηλά τὸ μπράτσο του, ἀνασκουμπώον ἴσαμε τὸν ἄγκωνα, καὶ μᾶς τῶδεξε... Ἔϊταν ἓνα ἄσπρο, δυνατὸ, μπράτσο, σκεπασμένο μὲ χρυσόλαμπρο χνούδι.

«Σκέλια, στήθος, ὅλα πρέπει νάιναι στέρια... ἔπειτα πρέπει κανεὶς νὰ ντύνεται ὅπως τὸ ζητάει ἡ περίπτωση... ἐμένα, νὰ ποῦμε, μάγαποῦν οἱ γυναῖκες. Δὲν τίς προσοκλῶ, δὲν κοιτάζω νὰ τίς μπλέξω στὰ δίχτυα μου — μόνες τους πέφτουνε στὴν ἀγκαλιά μου, πέντε πέντε μαζί...»

Ἔιχε καθίσει πάνω σ' ἓνα σακκὶ ἀπὸ ἀλεύρι, καὶ μᾶς δηγιόταν τοῦ μᾶκρους καὶ τοῦ πλάτους, πόσο τὸν ἀγαποῦσαν οἱ γυναῖκες καὶ πὼς ἤξαιρε νὰ εἶς κουμαντάρει ὅπως πρέπει. Ὑστερα ἔφυγε. Κι ὅταν ἔκλεισε πίσω του ἡ πόρτα στριγγλίζοντας, μείναμε πολλὴν ὥρα σιωπηλοὶ καὶ συλλογιζόμεστε αὐτὸν καὶ τὰ ὄσα μᾶς εἶπε. Κ' ὕστερα ἀρχίσαμε ἀξάφνα νὰ μιλοῦμε ὅλοι μαζί, καὶ τὸ συμπέρασμα εἶταν πὼς σ' ὅλους μᾶς ἄρεσε ὁ Στρατιώτης. Ἔϊτανε τόσο ἀπλὸς καὶ νόστιμος — ἔρχεται, κάθεται κάτω κι ἀρχίζει νὰ κουβεντιάσει! Κανένας ἄλλος δὲν ἐρχότανε σὲ μᾶς, κανένας δὲ μιλοῦσε ἔτσι μαζί μας, μὲ τέτοιο φιλικὸ τρόπο... Κι ὅλο γι' αὐτόνε μιλοῦσαμε καὶ γιὰ τίς ἐπιτυχίες πὸν θᾶχε μὲ τίς κεντίστρες πού, ὅταν μᾶς ἀπαντοῦσαν στὴν αὐλή, μᾶς κοίταζαν καταφρονητικά, καὶ μᾶς ἀπόφευγαν, ἢ κι' ἐρχόντουσαν ἴσια καταπάνω μας, σὰν καὶ νᾶμαστε γι' αὐτὲς ἀέρας.

Ἐμεῖς ὅμως δὲν μπορούσαμε νὰ τίς χορτάσουμε βλέποντάς τις, ὅταν τίς ἀπαντοῦσαμε στὴν αὐλή, ἢ ὅταν περνοῦσαν μπρὸς ἀπ' τὰ παράθυρά μας — τὸ χειμῶνα μὲ κάθε εἶδος ἰδιότροπα κουκάκια καὶ γουναρικά, τὸ καλοκαίρι μὲ ἀνθοστόλιστα καπελλάκια καὶ μὲ χρωματιστὲς ἡμιπέλλες στὰ χέρια. Κ' ὕστερα, ὅταν εἴμαστε ἐμεῖς καὶ μεῖς, μιλοῦσαμε μ' ἓνα τέτοιο τρόπο γι' αὐτὰ τὰ κορίτσια πού, ἂν μᾶς ἀκούγαν, θὰ γιγόντουσαν ἐξωφρενῶν ἀπὸ ντροπὴ κι ἀγανάκτηση.

«Φτάνει μονάχα νὰ μὴ μᾶς πλανέσει τὴν Τανιούσα μας», εἶπε ξάφνου κάποιος μάνησχο τρόπο.

Σωπάσαμε ὅλοι, κατάπληχτοι ἀπ' αὐτὴ τὴν κουβέντα. Τὴν Τάνια μᾶς τὴν εἶχαμε τέλεια λησμονήσει θαρρεῖς καὶ τὴν εἶχε σκεπάσει μὲ τὴ σκιά του ὁ ψηλὸς, μεγαλόπρεπος Στρατιώτης. Ὑστερα ἀρχίσαμε νὰ συζητοῦμε μὲ δυνατὴ φωνή· ἄλλοι ἔλεγαν πὼς ἡ Τάνια δὲν εἶταν δυνατὸ νὰ παραστρατήσῃ τόσο πολὺ, ἄλλοι πὼς δὲ θὰ μπορούσε νὰ φυλαχτεῖ ἀπὸ τὸν πε-

ρασιμὸ, κι ἄλλοι πάλι ἀπειλοῦσαν πὼς θὰ τοῦσπαζαν, τοῦ Στρατιώτη, τὰ παγίδια, ἂν κοιτοῦσε νὰ τὰ φτιάξει μαζί της. Στὸ τέλος ἀποφασίσαμε ὅλοι νὰ ἔχουμε τὸ νοῦ μας καὶ τὰ μάτια μᾶς τέσσερα γιὰ τὴν Τάνια καὶ τὸ Στρατιώτη, καὶ νὰ εἰδοποιήσουμε τὸ κορίτσι γιὰ τὸν κίνδυνο πὸν τὸ ἀπειλοῦσε... Κι αὐτὴ μᾶς ἢ ἀπόφαση ἔβαλε τέλος στὴ συζήτησή μας.

Θὰ εἶχε περάσει ἓνας μῆνας. Ὁ Στρατιώτης ἔφυγε τὰ ψωμακία του, ντραβερίζονταν μὲ τίς κεντίστρες κι' ἐρχότανε συχνὰ στὸ μαγαζὶ μᾶς· μὰ δὲ μᾶς διηγίονταν πιά τίποτα γιὰ τίς ἐπιτυχίες του στὰ θηλακιά, μόν' ἔστριβε ὅλη τὴν ὥρα τὸ μουστάκι του καὶ χτυποῦσε τὰ χεῖλια του μ' ἓναν ἐπιθυμιακὸ τρόπο.

Ἡ Τάνια ἐρχόταν κι' ἔπαιρνε κάθε πρωτὴ τίς κουλουριές της, κι' εἶταν χαρωπὴ, γλυκεῖα καὶ καλὴ σὲ μᾶς, ὅπως πάντοτε. Δοκιμάσαμε νὰ μιλήσουμε μαζί της γιὰ τὸ Στρατιώτη, ὅμως αὐτὴ μᾶς τὸν εἶπε γουρλωμάτη καὶ βούδομούρη, κι ἄλλα τέτοια ἀκόμα· κι αὐτὸ μᾶς ἠσύχασε. Εἴμαστε περήφανοι γιὰ τὸ κορίτσι μᾶς, προπάντων γιὰτὶ βλέπαμε πὼς κορόντουσαν ἀναμεταξύ τους οἱ κεντίστρες γιὰ τὸ Στρατιώτη. Ὁ τρόπος τῆς Τάνιας ἀπέναντί του εἶχε κάτι τὸ κολακευτικὸ γιὰ μᾶς, καὶ τὰ καταφρονητικὰ λόγια πὸν μᾶς εἶχε πεί γι' αὐτόν, μᾶς ἔδωσαν θάρρος κι ἀρχίσαμε νὰ τοῦ φερνοῦμαστε καὶ μεῖς μὲ λιγότερο σεβασμό.

Μιὰ μέρα μᾶς ἦρθε ὁ Στρατιώτης γινομένος λίγο στὸ κέφι. Κάθησε κι ἀρχισε νὰ γελᾷ μοναχὸς του· κι ὅταν τὸν ρωτήσαμε γιὰτὶ γελοῦσε ἐτσιδὰ, μᾶς διηγήθηκε:

«Βάλτε μὲ τὸ νοῦ σας — τίς παίζανε δύο τους γιὰ μένα, ἡ Λίτκα κι' ἡ Γρούσκα!... Κύριε ἐλέησον, παζάρι γιγνήκανε... χὰ, χὰ... Ἄπ' τὰ μαλλιά ἀρπαχτήκανε, καὶ κυλιστήκανε κατὰ γίς μπρὸς ἀπὸ τὴν πόρτα... ἢ μιὰ πάνω στὴν ἄλλη... χὰ, χὰ, χὰ... Τὰ μούτρα τους τὰ ξεσκίσανε μὲ τὰ νύχια τους καὶ τὰ φορεμάτα τους τὰ κάκανε κουρέλλια... εἶναι νὰ φοφᾶς ἀπὸ τὰ γέλια! Νὰ μὴν μπορούν αὐτὲς οἱ γυναῖκες νὰ δαρθοῦν σὰν ἄνθρωποι! Γιατὶ ἀρπάζονται μαθὲς πάντοτε ἀπὸ τὰ νύχια, ἔ;»

Καθότανε στὸν μπάγκο, ἔτσι γερός, καθαρὸς κι' εὐχαριστημένος — καθόταν καὶ γελοῦσε ἀδιάκοπα. Ἐμεῖς δὲ μιλοῦσαμε. Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲ μᾶς ἔκανε καὶ πολὺ γούστο ἢ κουβέντα του.

«Μὰ σοῦχω μιὰ τύχη μὲ τίς γυναῖκες! Πὼς; Εἶναι νὰ φοφᾶς ἀπὸ τὰ γέλια... Μιὰ ματιὰ μονάχα — πάρ' τὴν κάτω! Ὁ διάβολος τὸ ξαίρει...»

Σήκωσε τᾶσπρα του μπράτσα, τὰ σκεπασμένα μὲ χρυσὸ χνούδι, καὶ τᾶφισε πάλι νὰ πέσουνε μὲ κρότο ἀπάνω στὰ γόνατά του. Μᾶς κοιτοῦσε συγχρόνως μὲ ἓνα τέτοιο τρόπο, σὰ νὰ χαϊρότανε καὶ νᾶποροῦσε μαζί γιὰ τὴν ἀπίστευτὴ τύχη ποῦχε μὲ τίς γυναῖκες. Τὸ παχουλὸ του, κόκκινο πρόσωπο λαμποκοποῦσε ἀπὸ εὐ-

χαρίστηση για τὰ κατορθώματά του· κι ὅλο καὶ χτυποῦσε τὰ χεῖλιά του.

Ὁ φούρναρής μας ἔσερνε μὲ πείσμα κι ἀπότομα τὸ φτυάρι ἀπάνω στὶς πλάκες τοῦ φούρνου, κ' εἶπε ξάφνου μὲ περγελαστικὸ τόνο :

«Γιὰ νὰ ξεριζώσῃ κανεὶς μικρὰ λατόδεντρα, δὲ χρειάζεται καὶ πολλὴ δύναμη! Δοκίμασε ὅμως μὰ φορὰ καὶ κανένα γερὸ ἔλατο...»

«Τῆ;—σὲ μένα τὸ λές αὐτό;» ρώτησε ὁ Στρατιώτης.

«Σὲ ποιὸν ἄλλον;...»

«Καὶ τί θές νὰ πεῖς μ' αὐτό;»

τ'ἴποτ' ἄλλο... ἔτσι μοῦρθεε.

«Γιὰ στάσου, ἀδερφέ μου, — τί θές νὰ πεῖς; Γιὰ ποῖο ἔλατο μοῦ μιλάς;»

Ὁ φούρναρής δὲν ἀποκρίθηκε, μόνε καταγινότανε μπρὸς στοῦ φούρνο· ἔσπρωχνε τὶς ἀμῆς κοιλούρες μέσα, τίς τραβοῦσε ψημένες ὄξω καὶ τὶς ἔριχνε μὲ θόρυβο στοῦ πάτωμα, ἀπ' ὅπου τὶς ἔπαιρναν οἱ καρφάδες μας καὶ τὶς περνοῦσαν σὲ σπάγγους. Ἐκάνε σὰ νάχε ξεχάσει ὀλότελα τὸ Στρατιώτη καὶ τὴν ὀμλία μαζί του. Ὁ Στρατιώτης ὅμως εἶχε μὲ μᾶς ἀνάψει. Σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ ζύγωσε στοῦ φούρνο, ἔτσι πού παρὰ τρίχα νὰ χτυποῦσε τὴ μύτη του ἀπάνω στοῦ καντάρι τοῦ φτυαριοῦ, πού πηγαινοερχότανε στὸν ἀέρα.

«Ἐλα λοιπόν, λέγε — ποιά εἶναι αὐτή; Μὲ πρόσβαλες... Καμιὰ δὲν μπορεῖ νὰ μοῦ ἀντισταθεῖ ἐμένα! Καὶ κάθῃσαι καὶ μοῦ λές τέτοια πειραχτικὰ λόγια...»

Φαίνονταν τὸντι στὰ σοβαρὰ πειραγμένους. Ἐκταν ὀλοφάνερο πὼς ὅλη του ἡ φιλοδοξία εἶπανε νὰ πλανεῖται πὴς γυναῖκες· ἴσως καὶ νάτανε αὐτὸ τὸ μόνον ἐνδιαφέρον πού τοῦ εἶχε ἀπομείνει καὶ πού τοῦδινε τὸ δικαίωμα νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ του σὰν ἄνθρωπο μὲς στὸς ἀνθρώπους.

Ἐπάρχουν ἄνθρωποι πού θεωροῦν κάποια πνευματικὴ ἢ σωματικὴ τους ἔλλειψη ἢ ἀρρώστια ὡς τὸ καλύτερο καὶ πολυτιμότερο πράγμα ποῦχουνε στὴ ζωῆ. Τηνὲ σέρονουν ὅλη τους τὴ ζωὴ μαζί τους, ζοῦνε μόνον μ' αὐτήν, ὑποφέρουν ἀπ' αὐτήν, παραπονιῶνται στοὺς ἄλλους γι' αὐτήν, καὶ τραβοῦν τὴν προσοχὴ τῶν ἀνθρώπων μόνον καὶ μόνον μ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ κερδίζουν τὴ θλίψη τῶν τελευταίων, κι αὐτὸ εἶναι ἡ μόνη χαρὰ πού τοὺς δίνει ἡ ζωὴ τους. Τ'ἴποτ' ἄλλο δὲν ἔχουν. Ἄν τοὺς πάρει κανεὶς τὴν ἀρρώστια τους, ἂν τοὺς γιατρέψῃ κανεὶς ἀπ' αὐτήν — θὰ εἶναι γι' αὐτοὺς δυστυχία. Γιατὶ θὰ τοὺς λείψει ἔτσι τὸ μόνον ἐνδιαφέρον στὴ ζωὴ τους, καὶ θάπομεινουν ἔτσι φτωχοὶ κι ἄδαιοι. Εἶναι καμιὰ φορὰ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τόσο ἄθλια καὶ φτωχιά, ὥστε, τάρεσει δὲν τάρεσει εἶναι ἀναγκασιμένος νὰ θεωρεῖ τὴν ἀρρώστια του σὰν ἓνα ἀγαθὸ καὶ σὰ μιὰ πηγὴ τῆς ζωῆς.

Ὁ Στρατιώτης εἶχε, ὅπως εἶπαμε, πειραχτεῖ βαθιὰ στοῦ φιλότιμῳ του — ἐζύγωσε σῶμα μὲ σῶμα τὸ φούρναρη καὶ τοῦ φώναζε.

«Ὅχι, τώρα πρέπει νὰ μοῦ τὸ πεῖς — ποιά εἶναι;»

«Πρέπει λοιπόν, καλὰ καὶ σάνει, νὰ σοῦ τὸ πῶ;» ρώτησε ὁ φούρναρής, στρέφοντας ἄξαφνα πρὸς τὸ μέρος του.

Ἄδὲν νὰκούγεται... Λοιπόν, ποιά εἶναι;...»

«Ξαίρεις τὴν Τάνια;»

τ'Ἐ — καί;...»

«Κάνε πὼς τὴ δοκιμάσεις!...»

«Ἐγὼ;»

τ'Ναί — σὺ...»

«Αὐτὸ εἶναι — πφ!... παιχνιδὶ γιὰ μένα...»

«Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε...»

«Ἔνοια σου καὶ θὰ τὸ ἰδεῖς, χέ, χέ...»

«Μωρ, εἶσαι ἐνα καυχισιάρης...»

«Δυὸ βδομάδες! θὰ σᾶς δεῖξω... Καὶ τί σπουδαῖο πράμα εἶναι, αὐτὴ ἡ Τασούσκα; Πφ...»

«Ἐλα, ἄδειασέ μας τώρα τὴ γωνιά... Μᾶς ἐμποδίζεις ἐδῶ...»

«Δυὸ βδομάδες — κι ὅλα ἔχουν τελειώσει...»

«Ἐλα, τώρα, δίνε του, σοῦ λέω...»

Ὁ φούρναρής ἐγίνε μεμιὰς ἔξωφρενῶν καὶ σήκωσε σὰ λυσσασμένος τὸ φτυάρι. Ὁ Στρατιώτης τραβήχτηκε ξαρτισμένος πίσω, μᾶς κοίταξε δίχως νὰ πεῖ τίποτα κ' ἔφυγε ἀπὸ τὸ μαγαζὶ μας, μονολογώντας μὲ μοχτηρὶα : «Περισμένετε καὶ θὰ δῆτε!»

Τὴν ὥρα πού τσακωνόντουσαν οἱ δύο τους, ἐμεῖς στεκόμαστε βουβοὶ καὶ τοὺς ἀκούγαμε. Ὅτι ὅμως ἔφυγε Στρατιώτης, ἀρχίσαμε μεμιὰς νὰ φωνάζουμε καὶ νὰ συζητοῦμε ὅλοι μαζί.

«Ὅμορφη δουλιὰ ξεσκάλισες τώρα!» φώναξε ἓνας ἀπὸ μᾶς στοῦ φούρναρη.

«Κάνε δουλιὰ σου καὶ μὴ σκοτίζῃσαι!» τοῦ ἀποκρίθηκε αὐτὸς ἀγριεμένος. Νιώθαμε πὼς ὁ Στρατιώτης εἶχε πειραχτεῖ στὴ φιλοτιμία του, καὶ πὼς κίνδυνος ἀπειλοῦσε τὴν Τάνια. Αὐτὸ τὸ νιώθαμε πολὺ καλὰ. Ὅμως συγχρόνως μᾶς εἶχε πιάσει μιὰ ζωηρὴ περιέργεια πού μᾶς γαργαλοῦσε εὐχάριστα. Τώρα τί θάπογίνει; θάντισταθεῖ ἡ Τάνια στοῦ Στρατιώτη; Κι ὅλοι σχεδὸν ἐφῶναζαν μὲ πεποίθηση.

«Ἡ Τάνια; θὰ μείνει ἀκούνητη σὰ βράχος! Αὐτὴ δὲν πιάεται ἔτσι εἴκολα...»

Μᾶς ἔκαιγε ἡ ἐπιθυμία νὰ δοκιμάσουμε τὸ εἶδωλό μας· ἂν εἶτανε γνήσιο κι ἂν εἶταν ἄξιο τῆς ἐμπιστοσύνης μας. Ἐβάλαμε ὅλα τὰ δυνατὰ μας νὰ πείσουμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο πὼς τὸ εἶδωλό μας αὐτὸ ἔκτανε δυνατὸ καὶ παντοδύναμο, καὶ πὼς θάβγαине νικητὴς ἀπ' αὐτὸ τὸν ἀγῶνα. Κόντευε μάλιστα νὰ μᾶς φανεῖ πὼς δὲν εἶχαμε ἀρκετὰ ἐρεθίσει τὸ Στρατιώτη. Φοβόμαστε πὼς μποροῦσε νὰ τὸ λησμονήσει τὸ ζήτημα. Καὶ λογαριάζαμε πὼς ἔπροεπε νὰ τοῦ κεντούσαμε τὸ φιλότιμο ἀκόμα περισσότερο.!

Ἄπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα βρισκόμαστε σὲ μιὰ περιεργὴ νευρικὴ κατάσταση. Ζούσαμε μ' ἓνα καρδιοχτύπι, πού δὲν τόχαμε νιώσει ἀκόμα. Συνεχῶς συζητούσαμε ἀναμεταξύ μας καὶ γινόμαστε εὐγλωττότεροι, καὶ τὸ μυαλό μας γινότανε ζωηρότερο καὶ καθαρότερο. Μᾶς φαίνονταν σὰ νὰ παίζαμε ἓνα τολμηρὸ παιχνίδι μὲ τὸ διάβολο καὶ πὼς σ' αὐτὸ τὸ παιχνίδι εἶχαμε βάλει ἀπὸ μέρος μας τὴν Τάνια. Κι ὅταν ἀκούσαμε πὼς ὁ Στρατιώτης εἶχε «ριχτεῖ στὰ γεμάτα» τῆς Τάνιας, ἐνώσαμε μιὰ παράξενη εὐχαρίστηση. Καὶ τόσο μᾶς εἶχε συνεπάρει ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία, ὥστε δὲν προσέξαμε πὼς ὁ προϊστάμενός μας, χρησιμοποιώντας αὐτὴ μας τὴν ἔξαψη, μᾶς ἔδινε νὰ δουλεύουμε δεκατέσσερα πόντια ἀλεύρι περισσότερο ἀπὸ ἄλλοτε. Ἡ ἐργασία τώρα μᾶς φαίνονταν πὼς δὲ μᾶς κούραζε. Τὸνομα τῆς Τάνιας δὲν ξεκολλοῦσε ἀπὸ τὸ στόμα μας καὶ καθῆμερα τὴν περιμέναμε μὲ τὴν πῶ μεγάλη ἀνυπομονία. Τὴ φαντάζομαστε νὰ μᾶς ἐρχότανε, λέει,

κάνει πρωί, και να μην είπαμε πιά η ίδια Τάνια που ξέραμε, μόνο μια άλλη εντελώς διαφορετική.

Όμως δεν της κάναμε λόγο για τη φιλονικία που είχε γίνει. Ούτε τη ρωτούσαμε για τίποτα και της φερνόμαστε με την ίδια αγάπη και καλοσύνη όπως και πριν. Ωστόσο στα παλιά μας αισθήματα γι' αυτήν κάτι καινούργιο είχε ανακατωθεί — κι αυτό το καινούργιο ήταν η περιέργεια, κρύα και κοφτερή, σά λεπίδα μαχαιριού, . . .

«Σήμερα τελειώνει το στοίχημα, αδέρφια», είπε ξανά πρωί ο φούρναρης, αρχίζοντας τη δουλιά του.

Τό ξέραμε και χωρίς να μās τὸ θυμίζε, κι όμως στα λόγια του ανατριχιάσαμε.

«Τὸ νου σας νὰ τὴν κοιτάτε καλά μες στὰ μάτια, ὅπου και νὰναι θά'ρθε», ἔξακολούθησε ὁ φούρναρης.

«Και τί μπορεί δὰ νὰ δεῖ κανεὶς ἔτσι; . . » εἶπε κάποιος συμπόνετικά.

Κι ἀρχινήσαμε πάλι νὰ φιλονικίουμε ξωρὰ και με θόρυβο. Σήμερα τελοςπάντων θὰ μαθαίναμε ἂν κί-τὸ τὸ βίξο που μέσα του εἴχαμε βάλει ὅ,τι εἴχαμε καλύτερα, εἶτανε τὸντι καθιὰ και σίγουρο ἀπὸ κάθε κηλίδα. Αὐτὸ τὸ πρωί νύσκαμε στὰ σωστά πόσο μεγάλο πιζινίδι παίζαμε, και πὼς μ' αὐτὴ τὴ δοκιμὴ μπορούσαμε νὰ χάσουμε για πάντα τὸ εἶδωλο τῆς λατρείας μας. Αὐτὲς τὲς τελευταῖες ἡμέρες εἴχαμε μάθει πὼς ὁ Στρατιώτης κινήθηκε τὴν Τάνια με τὴ μεγαλύτερη ἐπιμονή. Ὅμως εἶναι περιεργὸ πὼς κανένας μας δὲν εἶχε ρωτήσῃ τίποτα γι' αὐτό. Ὅπως και πριν μās ἐρχότανε πάντοτε τὴν ὁρισμένη ὥρα, τὸ πρωί, στὸ μαγαζὶ μας ἔπαινε τὲς κοιλοῦρες τῆς, κ' εἶταν πάντοτε ἡ ἴδια κι ἀπερίλαχτη ὅπως και πρῶτα.

Τὸ ἴδιο κι αὐτὸ τὸ πρωί τὴν ἀκούσαμε νὰ μās φωνάζει :

«Ἐ, φυλακισμένοι μου ! ἐδῶ εἶμαι. . . »

Τρέξαμε και τῆς ἀνοίξαμε τὴν πόρτα. Ὅταν ὁμως μπήκε μέσα, δὲν τῆς εἶπαμε τίποτα ὁμως ἄλλοτε ; μόνο μείναμε ὀλότελα ἀμίλητοι. Στηλώσαμε ὅλοι τὰ μάτια μας ἀπάνω τῆς και δὲν ξέραμε τί νὰ τῆς ποῦμε και τί νὰ τὴ ρωτήσουμε. Βουβοὶ και σιωπηνοὶ στεκόμαστε μπερμένοι μπροστά τῆς.

Φάνηκε ξαφνισμένη μ' αὐτὴ μας τὴν ἀσυνήθιστη ἐπιδοχή μας. Κι ἄξαφνα τὴν εἶδαμε πὸ κίτρινο και μās κοιτάζε σὰ σιωπημένη :

«Τί τρέχει λοιπόν; . . πὼς εἶσατε ἔτσι σήμερα;» ρώτησε με πινυμένη φωνή .

«Και σὺ, πὼς εἶσαι ἔτσι;» ἀποκρίθηκε ὁ φούρναρης, δίχως νὰ πῆναι νὰ τὴν κοιτάζει κατὰματα.

«Ἐνὸς; πὼς θέλεις νάσαι;»

«Πᾶει καλά. . . »

«Ἐλξ δῶστε μου τώρα γλήγορα τὲς κοιλοῦρες. . . »

Ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶταν τόσο βιαστική.

«Ἐννοια σου και θὰ τὲς πάρεις;» τῆς ἔκανε ὁ φούρναρης, κοιτάζοντας τὴν πάντοτε ἐπιμονα και δίχως νὰ κουνιθεῖ ἀπὸ τὴ θέση του.

Τότε ἡ Τάνια στράφηκε με μᾶς και χάρηκε πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα.

Ὁ φούρναρης πήρε τὸ φτυάρι κ' εἶπε ἤσυχα, γυρίζοντας πρὸς τὸ φούρνο του :

«Πᾶει λοιπόν κι αὐτὴ ! . . κέρδισες, Στρατιώτη, . . . πρόστυχε, παλιάνθρωπε, ἀχρεῖ. . . »

Σὰν κοπάδι ἀπ' ἀρνιά, σπρώχνοντας και σκουιντώντας ὁ ένας τὸν ἄλλο, πήγαμε πάλι στὸ τραπέζι τῆς βρα-

γαςίας μας. Καθίσαμε δίχως νὰ ποῦμε τίποτα, κι ἀρχίσαμε κκὸρεχτοι νὰ δουλεύουμε.

«Ὡστόσο, μπορεί ἀκόμα νά. . . » εἶπε σὲ λίγο κάποιος δειλά.

«Δὲν τὰφίνεις : Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ κουνεντιάσουμε για δαῦτην», τοῦ εἶπε ὁ φούρναρης ἀπότομα.

Ὅλοι μας τὸν ξέραμε πὼς εἶταν ἀνθρώπος με ἀντίληψη, πὸ ἔξυπνος ἀπ' ὅλους μας. Ἀπὸ τὰ λόγια του ἀποχτήσαμε τὴν πεποίθηση πὼς ὁ Στρατιώτης εἶχε νικήσει. . . Ἐλῆψη και πῆρα μᾶς γέμισε τὴν καρδιά. . . .

Ἀκριβῶς τὸ μεσημέρι, τὴν ὥρα που τρώγαμε, ἦρθε ὁ Στρατιώτης. Εἶτανε καθαρός και καθαρός και κοκκαρισμένος, ὅπως πάντοτε, και μᾶς κοιτούσε, ὅπως πάντοτε, κατὰματα. Ἐμᾶς ὁμως μᾶς ἔκανε κόπο νὰ τονὲ βλέπουμε.

«Ναί, κύριοί μου, ἂν θέλετε, μπορῶ νὰ σᾶς δείξω τί θὰ πῆ Στρατιώτης», εἶπε και γέλασε θριαμβευτικά. «Πηγαίνετε στὸ διώροιο και σταθῆτε νὰ ἰδεῖτε ἀπὸ τὲς χαραμάδες. . . καταλιβίστε;»

Βγήκαμε ὅλοι στὸ διώροιο και σταθήκαμε ὁ ένας με τὸν ἄλλο πίσω ἀπὸ μιὰ χαραμάδα τοῦ σενιδινοῦ τοῖχου τοῦ ἀντρε ποῦβγαζε στὴν αὐλή. Δὲ χρειάστηκε νὰ περιμελούμε πολλὴν ὥρα. . . Σὲ λίγο περνοῦσε στὴν αὐλὴ με βιαστικὸ βήμα και φοβισμένο πρόσωπο, ἡ Τάνια, δρασκελώντας τὸς σωρούς ἀπὸ τὸ βρώμικο χιόνι και τὲς γούβες τῆς γεμάτες ἀπὸ νερό.

Και χάρηκε πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα ποῦδὴνηκε στὴν ἀποθήκη. Τότε παρουσιάστηκε, σφριζοντας ἀμέριμνος, με τὰ χέρια στὲς τσέπες και κουνώντας τὲς ἄχρες τοῦ μουστακιῦ του, ὁ Στρατιώτης, και μπήκε κι αὐτὸς στὸ ὑπόγειο. . .

Ἐβρεχε, και βλέπαμε τὲς στζλαϊατιές τῆς βροχῆς που ἐπεφταν σὰ νερά τῆς αὐλῆς και χαρακωναν τὸν καθρέφτη τους. Εἶτανε μιὰ ὕψη, σκοτεινὴ και θλιβερὴ μέρα. Στὲς σκεπὲς εἶχε ἀκόμα χιόνι, ὁμως στὴ γῆ εἶχε ἀρχίσει νὰ φά'νουνται, μεριές μεριές, μαῦρα και βρώμικα ἀνοιγματα. Ἀργὰ και θλιβερά στάλαζε ἡ βροχὴ ὅλο ἔνα. Τρεμουλιαζοντας στεκόμαστε κει, και περιμέναμε. . .

Πρῶτος βγήκε ὁ Στρατιώτης ἀπὸ τὴν ἀποθήκη. Περατοῦσε ἀγάλια ἀγάλια στὴν αὐλὴ, με τὰ χέρια στὲς τσέπες, κουνώντας τὸ μουστακι του — ὁ ἴδιος κι ἀπαράλλαχτος ὅπως πάντα.

Κ' ὕστερα παρουσιάστηκε ἡ Τάνια. Τὰ μάτια τῆς . . . και, τὰ μάτια τῆς, ἀστραφτῶν ἀπὸ εὐτυχία και χαρὰ, και τὰ χέρια τῆς χαμογελοῦσαν, και πῆγαμε σὰ μέσα σ' ὄνειρο, πατώντας με βήμα ἀβέβαιο. . .

Αὐτὸ δὲν μπορούσαμε νὰ τὸ ὑποφέροουμε ἦσχυο. Ὅλοι μεμῆς ἔορμήσαμε κατὰ τὴν πόρτα, τρέξαμε στὴν αὐλὴ, κι ἀρχίσαμε νὰ σφριζουμε και νὰ τὴν ἀποδοκιμάζουμε με ἄγρια ξεφωνητά.

Τρόμαξε, καθὼς μᾶς εἶδε και στίαθηκε σὰ νὰ εἶχαν τὰ πόδια τῆς κολλήσει στὲς λίσπες τῆς αὐλῆς. Τὴν περιτριγυρίσαμε κι ἀρχίσαμε νὰ τὴνὲ βρίζουμε με λύσσα, δίχως νὰ λογαριάζουμε τίποτα, με τὰ πὸ βρώμικα λόγια και τῆς λέγαμε τὰ πὸ ἀδιάντροπα πράματα.

Τῆς τὰ λέγαμε με χαμηλὴ φωνή, δίχως βίαση, γιατί ξέραμε πὼς δὲν μπορούσε νὰ μᾶς φύγει, πὼς εἶταν ἔωσμένη γύρω τραγύρω ἀπὸ μᾶς, και πὼς μπορούσε νὰ τὴ σαρκάσουμε δοο ποδοῦσε ἡ καρδιά μας.

Δὲν ξαίρω πῶς δὲν τὴ χτυπήσαμε κιάλας. Στεκόταν ἀνάμεσό μας, ἔστρεφε τὸ κεφάλι πότε δῶ, πότε κεῖ, κα ἄκουγε τίς βροσιές μας. Ὅμως ἐμεῖς ὄλο καὶ μὲ πιδὸ μεγαλύτερη λύσσα τὴν σκεπάζαμε μὲ τὸ δόροβορο καὶ τὸ φαρμάκι τῶν λόγων μας.

Τὸ πρόσωπό της εἶχε γίνει σὰν τὸ πανί. Τὰ μάτια της, πού μιὰ στιγμή πρωτύτερα χαμογελοῦσαν ἔτσι εὐτυχομένα, εἶταν ὀρθάνοιχα. Τὸ στήθος της ἀνάσαινε βαριά. Τὰ χεῖλια της ἔτρεμαν.

Καὶ μεῖς τὴν εἶχαμε περικυκλώσει καὶ τὴν ἐκδικιόμαστε γιὰ ὅ,τι μᾶς εἶχε κλεμμένο. Εἶτανε κατὰ δικό μας, τῆς εἶχαμε δώσει ὅ,τι εἶχαμε πιδὸ πολύτιμο καὶ μολονότι αὐτὸ τὸ πιδὸ πολύτιμο δὲν εἶτανε παρὰ τὰ ψίχουλα τοῦ ζητιάνου — ὅμως ἐμεῖς εἴμαστε εἰκοσιέξη κα αὐτὴ εἶταν ἢ μιὰ, καὶ γι'αὐτὸ καμιά τιμωρία δὲν εἶταν ἀρεκτὴ γιὰ νὰ ξεπλύνει τὸ κακὸ πού μᾶς εἶχε κανουένο. Ἄ, πῶς τῆς τὸ ξεπληρώσαμε...

Ἐκείνη ὅμως ἔμενε βουβή, μᾶς κοιτοῦσε πάντοτε μὲ σαστισμένα μάτια κα' ἔτρεμε σὰ νᾶχε πυρετὸ.

Γελούσαμε, ξεφωνίζαμε, μουγκρίζαμε... Στίς φωνές μας εἶχανε μαζευτεῖ κα ἄλλοι ἀπὸ τὸ σπίτι... Ἐνως ἀπὸ μᾶς τράβηξε τὴν Τάνια ἀπὸ τὸ μανίκι τῆς πόλας της...

Ἄξαφνα τὰ μάτια της πήρανε μιὰ παράξενη λάμψη πού λέξ κα πετούσανε σπιδες· ἐσήκωσε σιγὰ τὰ χεῖρια της στὸ κεφάλι της καί, σιγυρίζοντας τὰ μαλλιά της, μᾶς εἶπε μὲ δυνατὴ, μὰ ἤσυχη φωνὴ καταπρόσωπο :

«Ἄ... ἄθλιοι φυλακισμένοι!...»

Κι ὄρησε μεμιάς καταπάνω μας, σὰ νὰ μὴ βροσκώμαστε κεῖ καί τῆς κλείναμε τὸ δρόμο. Καὶ τῶντι, κανέναν δὲν τὴν ἐμπόδισε.

Ὅταν πιδὸ εἶχε βγεῖ ἀπὸ τὸν κύκλο μας, μᾶς φώναξε, δίγως νὰ γυνοίσει νὰ μᾶς κοιτάξει, μὲ δυνατὴ φωνὴ καὶ μὲ ἀνείπωτη καταπόρνια :

«Ἄγ... θρωμιζαράοι... παλιόσκυλα!...»

Κ' ἔφυγε.

Ὅμως ἐμεῖς μείναμε ἀσάλευτοι στὴ μέση τῆς αὐλῆς, μὲς τίς λάσπες καὶ τὴ βροχὴ, κάτω ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ κα ἀνήλιαγο οὐρανό... Ὑστερα φύγαμε καὶ μεῖς κα ξαναγυροῦσαμε στὴν ὄρηό μας, πέτρινη σπηλιά. Ὅπως καὶ πρίν, ὁ ἥλιος καὶ τῶρα ποτὲ δὲν κοιτοῦσε στὰ παραθύραό μας μέσα, κα οἶτε κα' ἢ Τάνια ξανάρθε ποτὲ σὲ μῖς κεικάτω...

ΕΛΑ ΣΤΗΝ ΚΑΜΑΡΑ ΜΟΥ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ

Ἐλα στὴν κάμαρά μου, ἀγαπημένη!
 Τόσον καιρὸ γιὰ σένα τὴ στολιζώ
 στὴν κάθε της γωνιά σὲ ἱστορίζω.
 Εἶναι Ἐκκλησιά πού ἕνα θεὸ προσμένει...
 Γυφμένο στάνθογαλι μου, πεθαίνει
 χλωμὸ τὸ κρίνο πού γιὰ σὲ ἔχω κόψει.
 Ἐλα στὴν κάμαρά μου, ἀγαπημένη...
 Χρόνια καὶ χρόνια ἐδῶ σὲ ἀκαρτεράω!
 Γιὰ σένα στᾶταχα μαλλιά ἔχω βάνει
 ἀπὸ ἄλικα τριαντάφυλλα στεφάνι.
 Πίνε μου Θεός — καὶ θῦμα πού ζητάω!
 Γιὰ σὲ φιλάω τὴν πόρτα μου ἀνοιγμένη,
 Ἐλα στὴν κάμαρά μου, ἀγαπημένη!

1918

ΜΗΤΑΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

11

Ἡ ἐποχὴ ὅταν μέσα στὴ Βουλὴ συνεζρόνιζαν ὁ Δεληγιώργης, ὁ Λοιπάδος, ὁ Ἰακωβάτος καὶ ὁ Τρικούπης, σκάθηκε — ὅσο ἄφανε ἢ καθαρῆβουσα — ἢ ἀργυρὴ ἐποχὴ τῆς νεο - ἐλληνικῆς ρητορικῆς. Ἀπὸ τότες δυν. ἔβγαλε τὸ ἔθνος κανένα ὑποφερτὸ ρήτορα(1) μὲ τὴ μοναδικὴ ἐξάιρεση τοῦ Βενιζέλου, πού ὅμως τὸν ἀδικεῖ κάπως τὸ χροῖμα τῆς φωνῆς του. Ὡς ἀντισταθμὸ πλήθηναν οἱ ἀσυνάρτητοι καὶ οἱ φωνασκιάδες. Μέσα στὰ Κούφιχα Καρύδιχα σελ. 373 παρουσίασα ἕνα δείγμα τῆς μεταρριζικτικῆς ρητορικῆς, κομικὸ πλοκὸ ἀπὸ ὀποῖα καὶ ἰταλισμούς. Μὰ τὴ σημαίνουν οἱ θεοτοκισμοὶ ἐκεῖνοι μπροστὰ στὸ ἀκόλουθο παραδειγμα τῆς σημερινῆς ρητορικῆς, ἀπὸ ἀγορητὴ πού κατάλληλα θαρρῶ μπορούσε νὰ παρατσουλιστεῖ Ὁ Ἀσυνάρτητος Ὁποῖος :

«Ἰδιαιτέρων (Sic) δὲ λύτην μοὶ προξενεῖ ὅτι εὐρίσκουμι εἰς τὴν ἀνάγκην ἐξ ἐκείνων τὰ ὀποῖα πάντες ἀντελήφθητε. Καὶ δὲν εἶναι αὐτὰ κυρίως τὰ ἄρθρα περὶ τῶν ὀποῖων ὠμίλησεν ὁ καὶ συνάδελφος, διότι αὐτὰ τὰ ἄρθρα ἐν τοῖς πλείστοις ἐνὶ ἄρθρῳ, τὰ ἡπιότα προκαλοῦσι συζητήσεις καὶ κρίσεις, εἰς τὰς ὀποῖας δὲν ἔχει νὰ ἐπεμβῆ τὸ μέτρον τὸ ὀποῖον εἰρηγοῦμι ἐξ ἐκείνων τὰ ὀποῖα ἀντελήφθητε». («Πατρίς» 11 τοῦ Ἀπρίλη).

Ἀπὸ τέτια παραδείγματα ὑπάρχουν ὀλόκληροι θησαυροὶ ὡς δώσω ἀκόμα ἕνα :

«Οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας παρὰ τῆ ὀποῖα ὑφίστανται, μετὰ τῶν ὀποῖων ἔχουν ἐνσασκευθῆ, παρὰ τῆ ὀποῖα ὑφίσταται ἢ ὀντότης (δηλαδὴ) τῶν συμφερόντων τούτων». («Νέα Ἡμέρα» 9 τοῦ Ἀπρίλη).

Σὲ τέτια περὶσταση ὁ Ἄγιος Εἰρηναῖος συνήθιζε νὰ ξεφωνεῖ : «Ταῦτα δὲ ὑπὲρ τὸ ἰού ἰού καὶ τὸ φεῖ καὶ ὑπὲρ πύσαν τραγικὴν φωνῆσιν καὶ σχελισσομόν».

Πόσος ὁ ξεπεσιμὸς ἀπὸ τὸ Δεληγιώργη καὶ τὸν Γρικούπη!

Ἄλλὰ ἐδῶ ἄς δοῦμε. Ἄραγεσ ἀφοῖ ἢ καὶ τάχα ὁ Πεινητής εἶναι ἢ πιδὸ οἰσιαστικὸ δόξα τοῦ Μεσολογγίου; Τὴ σωστὴ ἀπάντησιν τὴν ἔδωκε ἕνας μαθητὴς. Γιὰτί, ὅταν σὲ μιὰ ἐπίσημη ζέταση τότε ρώτησε ὁ ζεταστής τί πρῶτα πρῶτα ἔκαμε ὁτὸν κόσμο ἔακουσὸ τὸ Μεσολόγγι, ἀπάντησε ἀδίσταχα «Τὸ ἀβγοτάραγο!». Καὶ δὲν εἶχε νομίζω ἄδικο τὸ παιδί, γιὰτί ὁ Τοικούπης, καθὼς καὶ ὁ Δεληγιώργης, στόθηξαν ἀντιποθητικοὶ σὲ ὄχι λίγους, καὶ ἴσως ἢ ἀντιπάθεια δὲν ἔσθίσανε ἀκόμα τοῦ Παλαιῦ πάλι ἄκουσα νὰν τοῦ νυγτηρίζουνε πῶς ματιπονοῦνε γράφοντας Δωδεκαλόγους τοῦ Γύφτου ἀντὶς νὰ στιγουργεῖ τὰ δώδεκα συνταγματικὰ ἄρθρα τοῦ υπολσεβιτισμοῦ. Μὰ τὸ ἀβγοτάραγο εἶναι σὰν τὸν Ἡρακλῆ πιδὸς ποτέσ του τὸ κατηγόρησε ; Μόνη ἐξέρεση γνωρίζω ὅταν ἕνας μου φίλος, κομμάδοιλος ἐπαγγελματικὸς, ἔφραγε μιὰ θραδιά ὀλάκαρο σκελλὶ χοντροῦ διπλόσκελου ἀβγοτάραχου, καὶ τὴ νύχτα, κυνηγημένος ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰ τέρατα, ξύπνησε μὲ γοερά ξεφωνητὰ καὶ βαρὸ ὄγκο

(1) Ὅμοιο λόγο ἔβγαλε ὁ Σοφοῦλης ὅταν τὴν περσμένη ἀνὸν προσηφάνησε τὸ Βενιζέλο μέσα στὴ Βουλὴ.